

Auteur: Chris de Vries is eigenaar van De Vries Impuls Management een zelfstandige professional, daarnaast is hij hoofdredacteur van iB-Magazine. Hij is bereikbaar via: impuls@euronet.nl.

Titel boek:	ICT en recht – Op het snijvlak van legal, security en tech
Auteur:	mr.ir. Arnoud Engelfriet
Aantal pagina's:	262
ISBN:	978-90-830957-3-8
Uitgever:	Ius Mentis, Amsterdam
Licentie:	Creative Commons
Prijs:	€ 139,50

BOEKREVIEW

ICT en recht – *Op het snijvlak van legal, security en tech*

Boeken over complexe onderwerpen/ domeinen en/of problemen zijn vaak zwaar leesvoer. De deskundigheid van de auteur gekoppeld aan vakjargon is daar vaak de oorzaak van. Hoe interessant het onderwerp ook is, er is dan geen doorkomen aan. Dat blijkt voor dit boek niet op te gaan.

Hoe prettig als een auteur met de voeten in de klei staat en dat ook zo weet te benoemen. Arnoud Engelfriet is zo een man. Hij was mij al opgevallen door zijn blog lus Mentis waar hij alledaagse problemen en vragen behandelt waarbij recht bij ICT en privacy om de hoek komt kijken. Op heldere en directe wijze benoemt hij het hem voorgelegde (of opgevallen) vraagstuk en geeft vervolgens zijn visie, mening en advies daarop. In het blog stelt hij ook dilemma's aan de orde en daagt hij de lezer uit. Dat leidt niet zelden tot uitgebreide en diepgaande discussies op zijn blogtekst en op andermans reacties. Dit verrijkend voor eenieder, die meediscussieert.

Datzelfde wacht je in het boek. Engelfriet daagt ons allen uit om antwoord te geven op de door hem gepresenteerde casussen en daaraan gekoppelde vragen/opdrachten. En hij gaat zo in gesprek met de lezer, daarmee de klassieke visie doorbrekend dat de lezer passief kennis tot zich neemt en de auteur eveneens passief, achteroverleunend in zijn stoel, tevreden zijn 'magnus opus' bekijkt.

Het boek is verdeeld in 8 hoofdstukken:

1. Naar een afbakening van het begrip 'ict-recht';
2. Internet: de drukpers van de informatiemaatschappij;
3. Het auteursrecht reageert;
4. Via webshop tot cloud: alles wordt dienstverlening;
5. De weg terug naar online privacy;
6. Internet governance en handhaving;
7. Innovatie leidt en de wet volgt;
8. Code as law versus rule of law.

Dit laat zien dat hij het door hem gekozen onderwerp: 'Het snijvlak van legal, security en tech' in de volle breedte benadert, daarbij het juridische aspect als een 'sauce hollandaise' over het gerecht spreidt, maar tegelijkertijd een belangrijk deel van de maatschappelijke betekenis toevoegt als smaakvolle ingrediënten.

Engelfriet acht het aspect van de technologische innovatie belangrijk, hij vertaalt dat als het tot stand komen van grote veranderingen in hoe mensen met elkaar omgaan in reactie op hun angsten en daaruit voortkomende tegenreacties.

Interessant is Engelfriets stelling dat innovaties de basis zijn voor platformvorming, alwaar vele, kleine, incrementele innovaties leiden tot disrupties, zeker wanneer in deze tijd de venture capitalists hun kapitaal erachter zetten. Ik neig ertoe Engelfriet gelijk te geven, getuige de vele hegemonie oorlogen tussen de Amerikaanse multinationals of misschien nog beter geformuleerd tussen de daarachter staande miljardairs die zelfs kooigevechten 'willen' aangaan. Willen is door mij welbewust tussen aanhalings-tokens geplaatst. Zie ook navolgende figuur 1.

Engelfriet loopt met ons de industriële revoluties door:

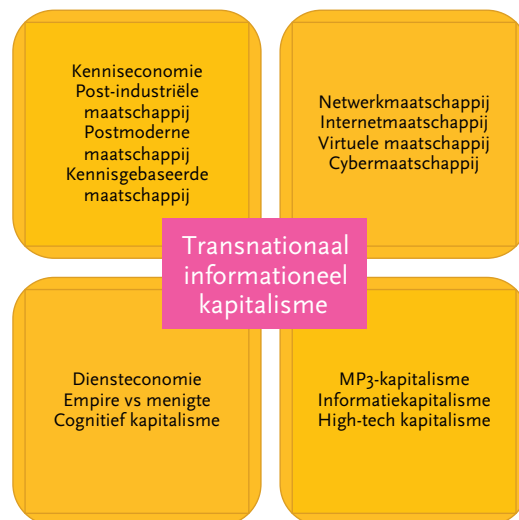
1e: (Redactie: 1705 Thomas Newcomen & Thomas Savery / 1764 James Watt)

de stoommachine;

2e: (Redactie: 1870-1910) massaproductie, automobielen, communicatietechnologieën met de ontwikkeling van juridische concepten als privacy en auteursrecht. Verder: radar, toepassingen op het terrein van magnetisme en cryptografie, gekoppeld aan elektronica en communicatietechnologie (transistor, ruimtevaart en initieel Kunstmatige Intelligentie);

3e: (1965-2000) de stofzuiger en wasmachine, waardoor de vrouw meer tijd kreeg en daardoor meer ging werken en meer mensenrechten wonnen zoals het verkrijgen van juridische handelingsbekwaamheid. Ook kwamen hier discussies naar boven met betrekking tot het aftappen van privécommunicatie en het vraagstuk van 'eerlijk verkregen bewijs' (?) en

4e: (Redactie: wij staan er middenin, start 2011 aldus Salesforce, 2016 volgens verkenjegeest (1), die aangeeft dat Klaus M. Schwab, voorzitter van het World Economic Forum het voor het eerst presenteerde) groei aan mogelijkheden alsook de interactie tussen communicatie- & informatietechnologie. Resulterende in een ongekend brede impact op de maatschappij. Innovatie werd naarmate de tijd vorderde exponentieel, vergelijkbaar met Moores wet aangaande de 'chips'.

Figuur 1: Transnationaal informatieel kapitalisme, pagina 22.

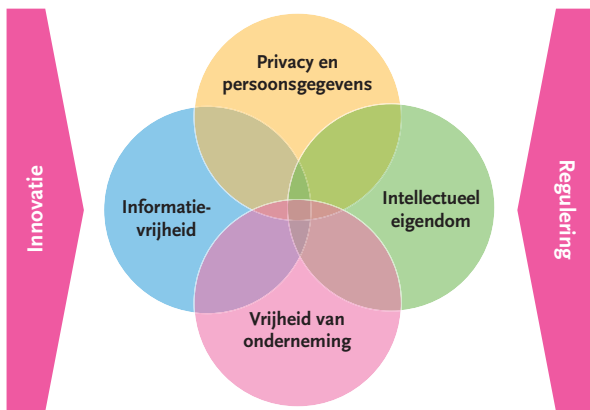
Arnoud Engelfriet gaat vervolgens verder met het omschrijven van zijn 4 grondrechten (hij voegt er zelfs nog een 5e toe) welke de randvoorwaarden zijn voor onze moderne informatiesamenleving. Deze zijn:

1. Informatievrijheid (het mogen vergaren en verspreiden);
2. Privacy (het belang van de burger);
3. Auteursrecht (het belang van de informatieproducent);
4. Intellectueel Eigendom en
5. Ondernemersvrijheid (voortkomende uit het Europees stelsel van grondrechten).

Het 5e grondrecht, wat erop lijkt dat deze is toegevoegd als een achteraf binnengekomen gedachte, lijkt mij van niet te onderschatten belang. Het doelt op de ICT-bedrijven die zich formeren tot platformen, leidende tot gig-economieën op basis van:

- groei van de cloud;
- impact van de IoT en
- transformatie van productie naar cyber-fysieke systemen!

Op pagina 25 laat Engelfriet in een figuur zien hoe de 4 botsende grondrechten (en ik raad de lezer aan hier even goed stil te staan bij de wederkerige werking van deze 4 zo niet 5 grondrechten) beïnvloed worden door innovatie & regulering.

Figuur 2: De vier botsende grondrechten en hun beïnvloeding door innovatie en regulering, pagina 25.

En zo komt Engelfriet uit op het 10-dimensionale model voor regulering van Koops (1). In zijn boek gaat hij er niet diep op in, maar volstaat met een kernachtige samenvatting dat de technische en organisatorische governance van het internet gekenmerkt wordt door:

- het innovatie aspect op de technologie-as;
- het kennis aspect op de regulering-as en

- het discipline definitie aspect op de onderzoek-as.
Het is ook schier onmogelijk om in een boek (dan wel enig ander medium) de 10 dimensies zinvol weer te geven. Maar het intrigerende van een auteur als Arnoud Engelfriet is zijn brede kennis (en belezenheid) en dat riep bij mij dan toch even de nieuwsgierigheid wakker.

Dus als aanvulling op hetgeen Engelfriet schreef hier een toelichting van mijn hand:

- dat er drie spatiale dimensies zijn en
- een tijdsdimensie.

Volgen nu de volle 10 dimensies, op hun beurt weer opgedeeld in:

- technologie gerelateerde dimensies;
- regelgeving gerelateerde dimensies en
- onderzoek gerelateerde dimensies.

Dit leidt tot navolgende figuur:

Technology type	Technology region	Research space (multi-dimensional space)
Innovation		
Place		
Time		
Regulation type	Regulation region	
Normative outlook		
Knowledge		
Discipline	Research region	
Problem		
Frame		

Figuur 3: de 10 dimensies gekaderd in de drie onderzoeksregio's.

Het aardige is dat Engelfriet vervolgens een link legt naar sciencefiction schrijver Arthur C. Clark die in 1968 uitsprak: "Any sufficiently advanced technology is indistinguishable from magic", door te schrijven dat "technologie magie wordt". Het is deze magie, die in dit boek de thema's juridisch, veiligheid en technologie combineert tot een leerzaam, prettig leesbaar boek.

Het boek is onder meer verkrijgbaar via managementboek.nl.

Referenties

- (1) E.J. Koops, A.M.B. Lips, Wie reguleert het internet? Horizontalisering en rechtsmacht bij de technische regulering van het internet, in zeven essays over informatietechnologie en recht, SDU 2003, p. 261-315
- (2) <https://verkenjegeest.com/de-vierde-industriele-revolutie-wat-is-het-en-hoe-zal-het-ons-beïnvloeden/>